TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Cải tổ thị trường xăng dầu: Giảm tầng nấc trung gian, hạ chi phí cho nền kinh tế

06:01 14/09/2026

Xăng dầu không chỉ là mặt hàng thiết yếu đối với đời sống mà còn là một trong những yếu tố đầu vào có sức lan tỏa lớn tới hoạt động sản xuất, vận tải và giá cả. Vì vậy, yêu cầu tái cấu trúc hệ thống phân phối, giảm các tầng nấc trung gian và đổi mới cơ chế điều hành giá được Chính phủ đặt ra không chỉ nhằm bảo đảm nguồn cung, mà còn hướng tới giảm chi phí cho toàn bộ nền kinh tế.

Tại cuộc làm việc với Bộ Công Thương và các cơ quan liên quan về tổ chức lại hệ thống phân phối xăng dầu, Thủ tướng Lê Minh Hưng nhấn mạnh mục tiêu cuối cùng là xây dựng thị trường có ít khâu trung gian hơn, minh bạch và cạnh tranh hơn, đồng thời bảo đảm nguồn cung trong mọi tình huống.

Giảm tầng nấc để hạ chi phí

Theo Thủ tướng, hệ thống phân phối xăng dầu hiện vẫn tồn tại nhiều bất cập. Số lượng thương nhân đầu mối còn nhiều nhưng năng lực tạo nguồn không đồng đều, trong khi nhiều tầng nấc trung gian khiến chi phí đầu vào tăng và hiệu quả thị trường giảm.

Đáng chú ý, khi thị trường quốc tế biến động hoặc nguồn cung bị gián đoạn, những hạn chế này có thể bộc lộ rõ hơn, thậm chí dẫn tới thiếu hụt cục bộ. Tình trạng mua bán lòng vòng, găm hàng, đầu cơ, nhập lậu và vi phạm trong một số khâu cũng làm méo mó thị trường, ảnh hưởng đến quyền lợi của doanh nghiệp và người tiêu dùng.

Xăng dầu là mặt hàng thiết yếu, có tác động trực tiếp đến hoạt động sản xuất, kinh doanh, đời sống người dân và ổn định kinh tế vĩ mô.

Từ thực tế này, Thủ tướng yêu cầu việc sửa đổi Nghị định 83 về kinh doanh xăng dầu phải tạo ra thay đổi thực chất, không đơn thuần là điều chỉnh tên gọi hay hình thức tổ chức. Hệ thống mới phải phân định rõ chức năng giữa khâu tạo nguồn với phân phối, bán lẻ; đồng thời xóa bỏ các khâu trung gian không cần thiết.

Một yêu cầu quan trọng khác là trách nhiệm cung ứng phải được gắn với từng chủ thể trong chuỗi. Thương nhân đầu mối không chỉ đáp ứng điều kiện trên giấy tờ mà phải chứng minh năng lực thực tế về tài chính, kho cảng, dự trữ và tạo nguồn hàng.

Cách tiếp cận này được kỳ vọng giúp thị trường vận hành theo hướng tinh gọn hơn, giảm chi phí phát sinh trong quá trình lưu thông và hạn chế tình trạng hàng hóa phải qua quá nhiều tầng nấc trước khi đến người tiêu dùng.

Đổi cơ chế giá, giữ vững nguồn cung

Cùng với tổ chức lại hệ thống phân phối, cơ chế điều hành giá cũng được xác định là một mắt xích cần cải cách. Thủ tướng yêu cầu giá xăng dầu được vận hành theo nguyên tắc thị trường có sự quản lý của Nhà nước, bảo đảm doanh

nghiệp có động lực cạnh tranh và tiết giảm chi phí nhưng không để xảy ra tình trạng lợi dụng vị trí thị trường để hình thành mức giá bất hợp lý.

Bộ Công Thương được giao phối hợp với Bộ Tài chính rà soát công thức giá, chi phí kinh doanh, lợi nhuận, cơ chế kê khai và công bố giá. Mục tiêu là tạo một cơ chế minh bạch hơn, phản ánh sát diễn biến thị trường nhưng vẫn có đủ công cụ để Nhà nước can thiệp khi xuất hiện biến động bất thường.

Theo Thủ tướng, xăng dầu là mặt hàng chiến lược, tác động trực tiếp đến sản xuất, kinh doanh, đời sống người dân, kiểm soát lạm phát và ổn định kinh tế vĩ mô. Do đó, cải cách thị trường xăng dầu phải đồng thời giải quyết hai yêu cầu: tăng tính thị trường và bảo đảm an ninh năng lượng.

Trong trường hợp thị trường thế giới biến động mạnh, cơ chế dự trữ lưu thông, bảo đảm nguồn cung và các công cụ bình ổn phải đủ khả năng phát huy tác dụng. Bộ Công Thương và Bộ Tài chính được yêu cầu tiếp tục hoàn thiện các quy định liên quan, trong đó có phương án vận hành Quỹ Bình ổn giá xăng dầu và lộ trình chuyển tiếp, tránh tạo khoảng trống pháp lý.

Thủ tướng cũng yêu cầu tăng cường ứng dụng khoa học, công nghệ trong quản lý, kiểm tra và giám sát hệ thống phân phối. Đây được xem là giải pháp để kiểm soát dòng hàng, hạn chế gian lận và nâng cao tính minh bạch của thị trường.

Việc tái cơ cấu thị trường xăng dầu vì thế không chỉ là câu chuyện sắp xếp lại doanh nghiệp đầu mối hay thay đổi cơ chế kinh doanh. Mục tiêu rộng hơn là hình thành một chuỗi cung ứng tinh gọn, cạnh tranh và có khả năng chống chịu tốt hơn trước cú sốc từ bên ngoài.

Bộ Công Thương được yêu cầu khẩn trương hoàn thiện dự thảo Nghị định mới, tiếp tục lấy ý kiến doanh nghiệp, hiệp hội, chuyên gia và người dân, trình ban hành chậm nhất vào đầu tháng 10/2026. Nếu được triển khai đúng hướng, cải cách này có thể góp phần giảm chi phí lưu thông xăng dầu, nâng hiệu quả thị trường và tạo thêm dư địa kiểm soát lạm phát trong thời gian tới.

Nam Sơn *(t/h)*